

Na třech židlích

Výrobci hraček zažili podobný očistec jako ODS, říká podnikatel, starosta a senátor Jaroslav Zeman

ROZHOVOR
str. 10–11

Hra o 1,7 miliardy

Sázky na letošní fotbalové Euro trhaly rekordy. U Tipsportu a Fortuny lidé prosázeli nejvíce v historii.

BYZNYS
str. 4

● CZK/EUR • 27,035 / -0,005 Kč ● CZK/USD • 24,458 / -0,037 Kč ● PX • 820,31 / +1,12 % ● EURO STOXX 50 • 2885,32 / +1,67 % ● ZLATO • 1358,08 \$ / -0,58 %

KOMENTÁŘ: ITALSKÉ BANKY SEJÍ VÍTR / str. 12

Krátce

Vláda kývla na další spolupráci s Kapschem

Vláda schválila tříleté prodloužení smlouvy na provoz mytného systému se společností Kapsch. Během této doby má nynější dodavatel získat bez výběrového řízení od státu zhruba šest miliard korun. **str. 2**

Italským bankám hrozí kolaps

Italské banky prožívají nejhorší krizi za poslední léta. Jen od ledna propadl index sdružující akcie nejvýznamnějších bank na Apeninském poloostrově takřka o polovinu. Tak špatně viděli investoři tamější bankovní byznys v roce 2012, kdy vrcholila dluhová krize. **str. 8**

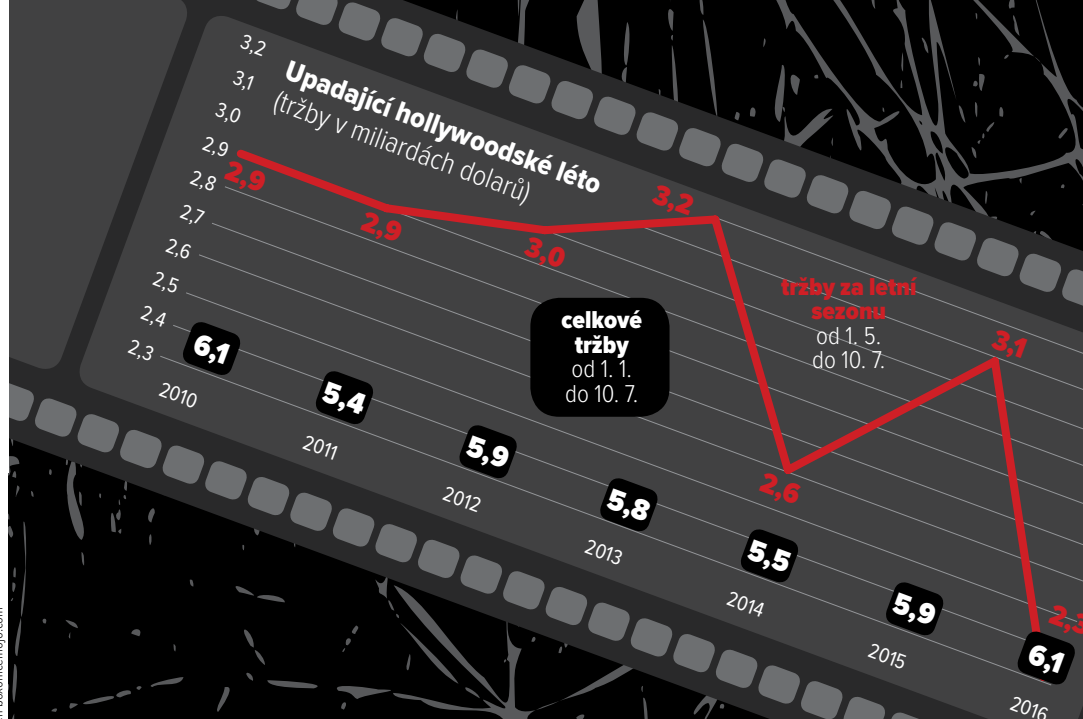
Cameron vystřídá v čele vlády Mayová

Britský premiér David Cameron zítra odstoupí a uvolněné funkce se ujme nynější ministryně vnitra Theresa Mayová. Výběr nové šéfky kabinetu nabral nečekaný spád poté, co druhá uchazečka, současná náměstkyně ministryně energetiky Andrea Leadsomová, stáhla svou kandidaturu. **str. 9**

HOLLYWOODSKÁ MAŠINA DRHNE

Hollywoodská studia zažívají **nejhorší letní sezonu** za posledních deset let. Selhává osvědčený model: velký film – vysoká návštěvnost – rekordní příjmy. Filmaři utržili za první polovinu letní sezony nevýrazné **2,3 miliardy dolarů**, což je téměř o miliardu méně než v rekordním roce 2013. A co hůře, diváci jsou až příliš **přelétaví**. Ostře sledovaný údaj poklesu návštěvnosti mezi premiérovým a druhým víkendem propadl na **55 procent**.

To je **nejhorší výsledek od roku 1982**, odkdy hollywoodští statistici tato data sledují. **TÉMA / str. 6–7**

twitter.com/e15news

TONDA BLANÍK:

Kdo kapschí, má za tři. Víc už k tomu ani řek.

9 771803 454307 16150

Zápisník
Jana Pavce

Fotbalová rovnost

Letošní evropský šampionát nabídl hodně příběhů, které k němu přitáhly i spíše sváteční fotbalové fanoušky. Nejvíce zaujaly výkony týmů, od kterých nikdo nic nečekal.

Historického úspěchu dosáhl Wales, který se dostal až do semifinále. Jen pár dní před ním vypadl ve čtvrtfinále Island. Jeho trenér Heimir Hallgrímsson si vybíral jen ze stovky hráčů, kteří se fotbalem plně profesionálně žijí. Kouč sám musel zavřít svoji ordinaci na souostroví Vestmannaeyjar, kde pár dní v týdnu pracuje jako zubař. I tenhle tým ale dokázal porazit hrdé a velmi dobře placené fotbalisty Anglie. Příběh lehce připomínající Klapzubovu jedenáctku už má určitě v hlavě nejen filmový scenárista.

Outsideri se prosadili v doposud nevidané míře a hodně tomu napomohlo rozšíření šampionátu ze 16 na 24 týmů. UEFA si nový systém pochvaluje – hrálo se více zápasů, což přineslo větší příjmy ze vstupenek i reklamy vedoucí k očekávanému rekordnímu zisku dvou miliard eur.

Zavedení favoritů ale ze změn nadšení nejsou. Německý trenér Joachim Löw chce bojovat za jejich zrušení, kvalita fotbalu prý trpí. Po remíze s Islandem si na kvalitu hry soupeře stěžoval i kapitán Portugalců Cristiano Ronaldo. Jenže fotbal se hraje na góly a právě úspěchy týmů s mnohem nižší tržní hodnotou hráčů patří k těm nejinspirativnějším. Je dobře, že UEFA chce 24 týmů i na dalším Euru. Ostatně to dává šanci i slábnoucím Čechům.

Protagonisté dne

Karel FEIX
ŘEDITEL FIRMY KAPSCH

Jeho firma vydělala na českém otálení s výsáním soutěže na systém pro výběr dálničního mýta a bude jej provozovat bez tendru další tři roky.

str. 2

Miroslav JAROLÍM
MAJITEL FIRMY TRON UP

V Jablotron Group dosud zastával funkci obchodního a výkonného ředitele. Koupí 40 procent jejich akcií je už i spolujednatel.

str. 4

Ignazio VISCO
ŠÉF BANK OF ITALY

Důvěra v italský bankovní systém je podle něho v sázce. Možnou prevencí před krizí vidí ve státních intervencích v soukromých bankách.

str. 8

ZÁKON UZNAL OSOBY BLÍZKÉ I PŘI ZABIJAČKÁCH

K NOVÝM PRAVIDLŮM ve veterinárním zákoně týkajícím se domácí porážky bude patřit možnost spotřebovat maso a orgány ze skotu přímo v domácnosti chovatele. U jiných zvířat, zejména při zabíjačce domácího prasete, si budou moci oficiálně odnést i tradiční výslužku osoby blízké chovateli. To sice zákon dosud nedovoloval, nicméně se jím nikdo neřídil. /duk/

Více E15.cz

Mýto bude ještě tři roky vybírat Kapsch

■ Proti návrhu ministra Ťoka byly dvě vládní komise. Firma získá bez výběrového řízení šest miliard korun.

Pavel Ůtto

Po ostré výměně názorů schválila vláda tříleté prodloužení smlouvy na provoz mýtného systému se společností Kapsch. Ta si v letech 2017 až 2019 přijde na šest miliard korun, aniž by se musela utkat s konkurencí ve výběrovém řízení. Stát má inkasovat deset miliard ročně. Rozhodnutí bude zřejmě zkoumat antimonopolní úřad a soudy. Podle premiéra Bohuslava Sobotky (ČSSD) musí být soutěž na nového provozovatele mýta vypsána nejpozději v polovině příštího roku.

Hlasování nebylo jednomyslné. ČSSD poukázovala na to, že proti návrhu ministra dopravy Dana Ťoka (ANO) pokračovat s Kapschem byla Rada vlády pro informační společnost a pracovní skupina ministerstva pro místní rozvoj. „Jsem rád, že vláda přijala naše argumenty a podpořila jediné reálné

řešení,“ uvedl Ťok. O druhé části jeho návrhu, aby rakouská firma získala zakázku bez tendru, Sobotkův kabinet nehlasoval a vzal ji jen na vědomí.

Klíčový byl postoj Ťokovy stranické kolegyně, šéfky rezortu pro místní rozvoj Karly Šlechťové. „Stále platí, že pro jednací řízení bez uveřejnění musí ministerstvo dopravy prokázat, že učinilo veškeré kroky, aby se zbavilo nebo odstranilo závislost na stávajícím dodavateli. Naše stanovisko bylo, že odůvodnění, které doprava předložila, je v souladu se zákonem o veřejných zakázkách,“ konstatovala.

Lidovci, jejichž ministr Milan Šimonovský kontrakt s Kapschem v minulosti dohodl,

se opřeli o názor Šlechťové. „Důležité bylo vyjádření ministryně pro místní rozvoj a jejich právníků,“ řekl vicepremiér a předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek.

Šéf opozičního uskupení Starostové a nezávislí Petr Gazdík se pozastavil nad tím, že stát v posledních letech popotahuje samosprávy za malé zakázky. „Tisícikoruny jsou trestně stíhány, miliardy se vyhazují oknem. Uzavření smlouvy s Kapschem právně napadneme,“ prohlásil.

Ťok předpokládá, že provozovatelé mýta jako například SkyToll působící na Slovensku podají stížnosti k antimonopolnímu úřadu. Pravděpodobné jsou i správní žaloby.

Rozhodnutí trvalo dva a půl roku

Tendr na poradenskou firmu, která měla pomoci s výběrovým řízením na správce mýtného systému v letech 2017 až 2026, ohlásil exministr dopravy Antonín Prachař (ANO) v dubnu 2014. Soutěž však zrušil ještě před příchodem svého nástupce Dana Ťoka. Ten nejprve vytvořil skupinu vysokoškolských expertů, v říjnu oslovil poradenskou společnost Deloitte. Ta dospěla k závěru, že není možné stihnout ani soutěž na tříletý provoz mýta. Právníci připomínají, že podobné prodloužení smlouvy s provozovatelem Opencard, o němž před časem rozhodl pražský magistrát, označil Nejvyšší správní soud za nezákonné.

DPP vypsal tendry na autobusy za tři miliardy

■ Další pokus na získání nových autobusů s klimatizací zahájil Dopravní podnik hlavního města Prahy (DPP) vypsáním tendru, jehož hodnota značně převyšuje původní plány.

Jan Pavec

Na tři zakázky obsahující 450 nízkopodlažních a 50 částečně nízkopodlažních vozů počítá DPP s částkou 2,95 miliardy korun. Stopadesát z nich mají být dlouhé klubové autobusy a všechny mají mít klimatizaci. Rozsah tendru výrazně převyšuje původně ohlašované plány i předchozí zrušenou soutěž.

V březnu dopravní podnik ukončil tendr za 1,05 miliardy korun na 150 nízkopodlažních autobusů, protože v soutěži zbyl pouze jediný zájemce. „Vypsání zakázek vychází z dlouhodobého plánu obnovy vozového parku.“ řekl E15 tiskový mluvčí DPP Jiří Štábl. „Při plánované technické životnosti 12 let je nutné každý rok nakoupit průměrně 100 autobusů.“

Foto: profimedia.cz

AUTOBUSY PRO PRAHU. Vozový park pražského dopravního podniku potřebuje obměnu.

Podmínky zůstávají podobné jako v předchozím tendru – autobusy se podle smlouvy mají dodat v průběhu pěti let, zájemci musejí opět prokázat dostatečný rozsah podobných zakázek v předchozích třech letech. Podle Lidových novin si vyřazení zájemci Iveco a Solaris stěžovali na údajně příliš přísnou hodnotící komisi, která je měla vyřadit kvůli nesplnění formálních podmínek.

Dopravní podnik chce v pěti letech autobusy nasadit na většinu linek včetně té na letiště. Tam také plánuje ekologičtější autobusy na elektřinu nebo plyn. Loni

nakoupil desítku krátkých midibusů, 40 standardních a 16 kloubových autobusů.

Průměrné stáří autobusů se pohybuje pod hranicí devíti let. Mluvčí podniku Jiří Štábl před časem uvedl, že podnik ročně potřebuje z provozu vyřadit 80 až 100 autobusů, aby udržel stáří vozů pod zákonnou hranici.

DPP loni dosáhl zisku 1,255 miliardy korun, peníze chce použít na zamáznutí ztrát z minulých let. Disponuje 1170 autobusy, z toho skoro 500 kloubovými a přibližně stejným počtem nízkopodlažních.

Krátce

Výstavba továrny na motory je odložena

Vláda přerušila jednání smlouvy se společností General Electric, která v Česku plánuje výstavbu závodu pro vývoj, testování a výrobu turbomotorů. Ministr průmyslu Jan Mládek (ČSSD) to odůvodnil pokračující „nepodporou“ ministerstva financí. Hodnota investice je odhadována na více než 9,5 miliardy korun. GE by podle plánů v novém závodě měla zahájit výrobu do konce roku 2022.

Sobotka si počká na výsledky voleb

V případě, že sociální demokracie získá v podzimních krajských a senátních volbách „dostatečnou“ podporu voličů, bude premiér Sobotka příští rok obhajovat funkci předsedy strany s cílem vést ČSSD i do dalších sněmovních voleb. Míru podpory však neupřesnil. Za úspěch v říjnových volbách by považoval, pokud by ČSSD udržela nejsilnější pozici v krajích i silný senátní klub.

Projekt na jedno inkasní místo stál miliardy

Projekt jednoho inkasního místa pro výběr daní, cel a sociálního a zdravotního

pojistného stál téměř 3,5 miliardy, jeho dokončení je ale v nedohlednu a správa daní a pojistného se nezjednodušila. Nejvyšší kontrolní úřad zjistil, že Generální finanční ředitelství, ministerstvo financí a Generální ředitelství cel většinu peněz daly na výdaje, které s projektem nesouvisely.

Whistlebloweri budou chráněni zákonem

Vláda schválila návrh ochrany oznamovatelů korupce. Zákaz postihu bude zakotven ve stávajících zákonech, mimo jiné v zákoníku práce nebo ve služebním zákoně. Schválena byla varianta, již preferoval ministr Jiří Dienstbier (ČSSD) a jejíž verzi kritizoval vicepremiér Andrej Babiš (ANO).

Vyšší plat pro experty?

Lidé na klíčových postech ve státní službě by mohli od října vydělat výrazně víc než dosud. Auditóři, posudkoví lékaři, legislativci a právníci či specialisté na informační technologie by mohli dostávat až 200 procent svého tarifu. Počítá s tím návrh nařízení vlády, který kabinet zveřejnil na svém webu. Díky zvýšení odměn chce do státních služeb přilákat experty a udržet je tam. /čtk/

255640/15

INZERCE

**NOVÉ ČÍSLO
MAGAZÍNU
FORMEN
PRÁVĚ
V PRODEJI**

+ DÁREK

antiperspirant
na cesty
ke každému
výtisku

FORMENONLINE.CZ CASOPISFORMEN #FORMEN_CZ

Sázky na letošní fotbalové Euro trhaly rekordy

RADOST PRO BOOKMAKERY. Remízy a výhry outsiderů – Islandu či Walesu, a ztráty posléze vítězného Portugalska daly vydělat sázkovým kancelářím, neb sázkaři věřili favoritům.

■ Zájem sázkařů o Euro překonal dosud největší akce – předloňský světový turnaj v kopané v Brazílii i hokejový šampionát pořádaný v Česku.

Dušan Kůtner

Vítězem letošního Eura se stal nejen tým Portugalců, ale i tuzemské sázkové kanceláře. Lidé celkově vsadili přes 1,7 miliardy korun, nejvíce při novodobých sportovních událostech. Remízy a výhry outsiderů jako Island a Wales, a naopak bodové ztráty nakonec vítězného Portugalska a dalších favoritů ale pro sázkaře znamenaly až statisícové ztráty.

U tuzemské sázkové jedničky Tipsportu lidé prosázeli 925 milionů korun, nejvíce v historii firmy založené v roce 1991. Například u předloňského šampionátu

v zemi kopané zaslíbené Brazílii to bylo 600 milionů, při světovém šampionátu v hokeji v Praze a Ostravě v roce 2014 to bylo půl miliardy.

„Rozšíření počtu účastníků na dvacet čtyři týmů, účast české reprezentace, atraktivní místo konání šampionátu Francie, internetové sázení, live sázky a možnost sázet přes mobilní aplikace, to vše vedlo k rekordním příjmům sázek,“ uvedl vedoucí bookmaker Tipsportu Ladislav Pavlis.

Celkové vklady u tuzemské dvojky Fortuny dosáhly 655 milionů. „Splnilo se naše očekávání. Fotbalový šampionát se s přehledem stal rekordní sportovní akcí, kterou ani letošní olympiáda nepřekoná,“ uvedl mluvčí Fortuny Petr Šrain.

Důvody jsou obdobné jako u Tipsportu. Zájmu by

podle něj přirozeně prospěl postup českého týmu do dalších bojů ze skupiny, ale s tím firma přece jen příliš nepočítala.

Šampionát přitom začal pro sázkaře velmi dobře, v prvních dnech se jim dařilo a byli ve výrazném plusu.

„Během základních skupin se ale skóre postupně vyrovnávalo a v zisku nakonec zůstali, třeba i kvůli výsledkům Islandu, bookmakeři,“ uvedl mluvčí Fortuny.

Paradoxně přitom bookmakery nejvíce potěšil nakonec

mistrovský tým Portugalska. „Sázkaři jim věřili ve skupině proti outsiderům Maďarsku i Rakousku a remízové výsledky trhaly tikety. Podobně tomu bylo ve finále, když si zajistili titul v prodloužení,“ podotkl hlavní bookmaker Tipsportu Pavlis.

Rekordních více než

1,7

miliardy korun prosázeli Češi u sázkových firem. U Tipsportu a Fortuny to bylo nejvíce v historii.

Podnikatel Dědek prodal 40 procent akcií Jablotronu

Dalibor Dědek (na snímku) už není jediným majitelem společnosti Jablotron Group, která vyvíjí a vyrábí elektronické zabezpečovací a signalizační systémy. Čtyřicet procent akcií společnosti odprodal Dědek dlouholetému spolupracovníkovi, obchodnímu a výkonnému řediteli Miroslavu Jarolímovi.

Skupina, která loni dosáhla rekordního obrátu 2,6 miliardy korun, dál zůstává ryze českou společností. V letošním roce plánuje další růst tržeb zhruba o deset procent.

Mateřskou společnost Jablotron Group teď vlastní dvě firmy – 60 procent patří podle obchodního rejstříku společnosti Jablo Gro Dalibora Dědka a menšinový podíl firmě Tron Up Miroslava Jarolíma. „Naše partnerství jsme přenesli

Foto E15 Vacková

na úroveň holdingu. Osobně jsem moc rád, že jsem našel schopného nástupce,“ uvedl Dědek.

Jablotron vznikl v roce 1990. Z malé firmy se rozrostl na holding, který dnes tvoří dvacet firem. Zaměstnává kolem 500 lidí. Největší firmou skupiny je Jablotron Alarms, který měl loni zakázky za 1,8 miliardy korun. /čtk/ **Více E15.cz**

Výsledky

Robert Bosch

Českobudějovická firma Robert Bosch, která patří do skupiny největšího výrobce komponentů do aut, loni zvýšila meziročně obrát o 23 procent na 18,3 miliardy korun. Jde o nejvyšší tržby od založení podniku v roce 1992. Zisk firma nezveřejňuje. **Více E15.cz**

Žďas

Strojírenský a metalurgický podnik Žďas loni utržil 2,86 miliardy korun, v meziročním porovnání o čtyři procenta méně. Firma vykazovala za uplynulý rok zisk po

zdanění 57,6 milionu korun oproti 65,2 milionu za rok 2014. Export se na loňských tržbách podílel více než polovinou.

HŽP Prostějov

Přední evropský výrobce pružin pro železniční a automobilový průmysl, firma HŽP Prostějov, loni zvedl tržby meziročně o téměř čtyři procenta na 800 milionů korun. Čistý zisk vzrostl více než o třetinu na 66 milionů. Vedení dceřiné firmy Třineckých železáren to přičítá oživení v automobilovém a železničním segmentu. Téměř 90 procent produkce podniku putovalo na export.

TON

Společnost TON z Bystřice pod Hostýnem, která je jedním z několika mála světových výrobců ohýbaného nábytku, měla loni tržby 756,9 milionu korun. Meziročně je to nárůst o 7,6 milionu. Zisk se firmě zvýšil o devět milionů na více než 31 milionů korun. Export se na loňských tržbách společnosti podílel více než 70 procenty. TON dodává výrobky do 60 zemí. /čtk/

Foto čtk

Detoa investuje desítky milionů

■ Za války se v Jiřetíně pod Bukovou v Jizerských horách dělaly díly pro rakety V2 a modely letadel. V současnosti nejstarší továrna na dřevěné hračky startuje investice, které jí mají pomoci udržet pozici na desítkách trhů.

Daniel Novák

Zvenčí omšele působící fabrika na Krtečky a další dřevěné hračky Detoa se přerodí do nového. Majitel nejstarší továrny na dřevěné hračky Jaroslav Zeman již

začal s úpravami vnitřních historických prostor.

„Jsem pro způsoby našich babiček. Nepůjčovat si, našetřit a teprve pak investovat. Celkem to bude třicet až čtyřicet milionů korun,“ řekl deníku E15 Zeman. Vedle půjček podnikatel nevyužívá ani evropské dotace.

Historické kanceláře už Detoa v Jiřetíně pod Bukovou opravuje roky a práce stále neberou konce. „Následně se chceme pustit do fasád, na nichž byly prvky stylu art deco,“ dodal továrník. V šedesátých letech sice při úpravách továrny původní plášť monumentální budovy vzal za své, podnik však při jeho obnově využije dobové fotografie.

NÁVŠTĚVNÍCI VÍTANI. Kromě samotné výroby Detoa objevila nový zdroj příjmů také v otevření své historicky cenné továrny veřejnosti. Ročně se tam na výrobu dřevěných hraček přijede podívat kolem 25 tisíc lidí.

Současná podoba továrny pochází z třicátých let. Z podniku založeného v roce 1908 Johannem Schowanekem se stal již tehdy velký exportér vyvážející do desítek zemí. Za druhé světové války se v závodu vyráběly modely letadel, tanků a lodí pro výcvik německých pilotů a díly pro rakety V2. Fabrika byla následně znárodněna podle Benešových dekretů. Současný vlastník ji získal v roce 1991, když zvítězil proti zahraniční konkurenci se svým privatizačním projektem. Aktuálně společnost s tržbami kolem 85 milionů korun zaměstnává zhruba 200 lidí.

ROZHOVOR str. 10–11

Více E15.cz

Foto E15 Michael Tomáš Zx

Češi budují soláry v Chile

Investiční společnost Solek Holding, která se specializuje na realizaci projektů fotovoltaických elektráren, dokončila pilotní část solární elektrárny Solar Park Cuz Cuz v jihoamerickém Chile. Elektrárna bude dodávat elektřinu do sítě od srpna. Investiční náklady na celý projekt, který by měl být letos dokončen, činí zhruba 100 milionů korun.

„Z části je elektrárna financována z našich zdrojů, z části za podpory soukromých investorů z České republiky,“ uvedl majitel Solek Holding Zdeněk Sobotka. Instalovaný výkon elektrárny dosáhne 3,3 megawattu.

Kromě projektu v Cuz Cuz v blízkosti města Illapel, které leží 300 kilometrů severně od hlavního města Santiaga, připravuje Solek v Chile další dva projekty o stejném výkonu – solární parky La Fortuna a Ampare del Sol. Do budoucna se firma plánuje zaměřit také na Írán, Mexiko nebo Argentinu.

Solek už realizoval v Česku, na Slovensku a v Rumunsku desítky projektů v oblasti fotovoltaických elektráren o celkovém instalovaném výkonu přes 30 megawattů. /čtk/

Hotelů se 4 hvězdami neustále přibývá

Turisté v České republice jsou stále náročnější, vyhledávají komfortnější ubytování i služby. Tomu se přizpůsobují i ubytovací zařízení. Za poslední tři roky se zvýšil počet čtyřhvězdičkových hotelů o 62 na 601, informoval statistický úřad.

Naopak penzionů ubylo o 362, celkem jich tak je v Česku 3406. Méně je i turistických ubytoven a ho-

telů kategorie dvou a méně hvězd. Počet pětihvězdičkových hotelů a kempů se od roku 2012 nezměnil.

„Ze statistik jednoznačně vyplývá dominantní podíl čtyřhvězdičkových hotelů v případě zájmu zahraničních hostů. U domácích klientů vedou hotely tříhvězdičkové,“ uvedla výkonná šéfka asociace cestovních kanceláří Kateřina Petříčková. /čtk/

Krátce

Immofinanz a CA Immo se mohou propojit

Antimonopolní úřad schválil fúzi rakouských realitních firem Immofinanz Group a CA Immo, respektive její dopady na český trh, kde mají firmy rozsáhlé aktivity. Spojením má vzniknout skupina o tržní hodnotě kolem čtyř miliard eur. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže rovněž schválil prodej firmy Right Power dodavateli elektřiny a plynu Bohemia Energy.

Kladenská burza prodala o pětinu více energií

Českomoravská komoditní burza Kladno v prvním letošním pololetí zobchovala 2,5 terawatthodiny energií, což je o 20 procent více než ve stejném období loňského roku. Hodnota obchodů ale klesla na 1,3 miliardy korun z 1,5 miliardy za loňských prvních šest měsíců. Rozdíl mezi růstem obchodní bilance v měrných jednotkách a poklesem obchodů v korunovém vy-

jádření ukazuje na výrazný meziroční pokles cen všech produktů.

Zájem o nové byty v Brně dál rychle roste

Developeři prodali v Brně za prvních šest letošních měsíců 907 nových bytů. Je to téměř stejně jako za celý rok 2015, kdy se v Brně uplatnilo na trhu 957 bytů, vyplývá z analýzy společnosti Trikaya. Nové byty v Brně meziročně zdražily o 11 procent. /čtk/

Filmy táhnou jen krátce

■ Letošek je v amerických kinech zdánlivě skvělý. Celkové **tržby přesáhly již šest miliard**, což se v pololetí povedlo jen v roce 2010. Detailní pohled do statistik však naznačuje, že Hollywoodu dochází dech a **osvědčené modely přestávají fungovat**. Projevuje se to především v **letní sezoně**, která je za svou polovinou a je **nejhorší za posledních deset let**.

Hollywoodská studia letos v plné míře dostihla sázka na jednu kartu, kterou jim odborníci vyčítali řadu let. Očekávané hity nasazované během letní sezony přestávají v USA vydělávat tolik, co dříve. Podle dat serveru Boxoffice Mojo.com je letošní letní sezona nejhorší za posledních deset let a s tržbami 2,3 miliardy dolarů za období od 1. května do druhého červencového víkendu zaostává za rekordním rokem 2013 o téměř miliardu dolarů.

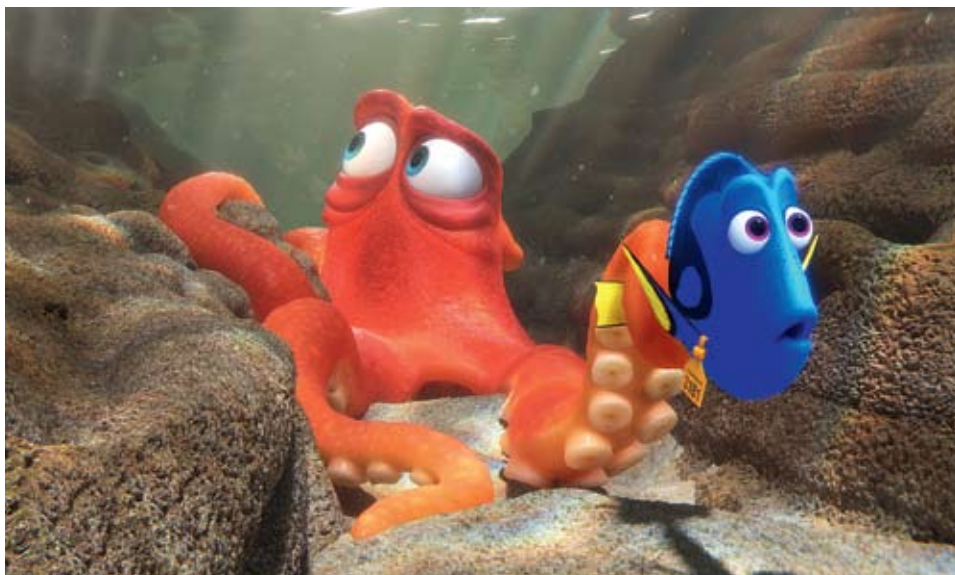
Letošnímu létu nechybějí hity. Animovaný snímek *Hledá se Dory* s tržbami 423 milionů dolarů se stal nejúspěšnějším letošním filmem amerických kin. Hranici 400 milionů dolarů se povedlo porazit i komiksovému snímku *Captain America: Občanská válka*. Skutečným problémem je ale neschopnost filmů vydělávat déle než pár dní po premiéře. Propad návštěvnosti mezi premiérovým a druhým víkendem je samostatným statistickým ukazatelem. Letošní průměr-

ný pokles u všech letních hitů činí více než 55 procent. To je nejhorší výsledek od roku 1982, tedy za celou dobu, kdy hollywoodští statistici tato data sledují.

Tento faktor znamená jediné – diváci jsou přesyceni stereotypními filmy, které studia během léta chrlí. Letos to postihlo hned několik očekávaných hitů. Největším propadákem amerických kin se stal

Warcraft, který stál 160 milionů dolarů a v USA utržil pouze 46,5 milionu dolarů. Jeho tržby mezi prvním a druhým víkendem navíc propadly o 70 procent, což je jeden z nejhorších výsledků historie. Podobný osud mělo také letošní pokračování komiksové série *X-Men* (propad o 65,3 procenta) či nový *Captain America* (59,5 procenta). Naopak relativně solidní výsledek zaznamenala nová *Kniha džunglí* (pokles o 40,7 procenta) či *Hledá se Dory* (46procentní propad tržeb).

Letošní letní sezona za rekordním létem v roce 2013 pokulhává téměř o **miliardu** dolarů.

NEJVĚTŠÍ HIT. V amerických kinech letos nejvíce vydělalo pokračování animovaného hitu *Hledá se Nemo* nazvané *Hledá se Dory*. Ani jemu se však nevyhnul výrazný propad návštěvnosti.

KOMIKSOVKY ZATÍM FUNGUJÍ. Letošní příběh *Captaina America* utržil v USA více než 400 milionů dolarů. Přesto propad tržeb mezi prvním a druhým víkendem byl téměř 60 procent.

PROPADÁK. Příšerné recenze zapříčinily propadnutí očekávaného hitu za 160 milionů dolarů. Adaptace slavné hry *Warcraft* čelila 70procentnímu propadu tržeb mezi premiérovým a druhým víkendem.

Další hrozba: televize

■ Osvědčené recepty přestaly fungovat a studia si s tím neumějí poradit. Navíc jim i v letních měsících začíná růst další konkurence.

My jsme vám to říkali, mohou se dneska začít pomalu smát filmoví kritici po celém světě, kteří nadávali na stereotypní produkci Hollywoodu posledních let. Takzvaná „velká šestka“ (tedy velká americká studia) příliš sázela na jednu poučku, kterou lze popsat následujícím cyklem: léto v květnu otevři akční komedii, pokračuj komiksovou, pak dej animák pro menší diváky (a jejich doprovod) a v červenci znič celý svět v nějakém pořádném katastrofickém spektaklu.

Studio od studia se formula mírně obměňovala a málokdy se proti sobě postavily dvě komiksové adaptace, ale základ zůstal stejný. Problémem jsou poměrně omezené časové možnosti – premiérových víkendů ve skutečně silné letní sezoně je zhruba 15 a během nich musí šest až sedm studií uvést své největší hity. Tím vzniká extrémní konkurenční tlak, který studia neukočírovala. Snaha změnit osvědčené postupy se stala zakázanou

a jedinou konkurenční výhodou zůstal rozpočet – letní filmy se tak v posledních letech předháněly právě výší rozpočtu. Ale jinak si jsou většinou podobné jako vejce vejci a nic na tom nezměnily ani případné hvězdy, které se v jednotlivých filmech objevily. Propadáků jako byl Osamělý jezdec (studio Walt Disney za něj odepsalo téměř 200 milionů dolarů), tuto politiku neomezených rozpočtů odbouraly.

Premiérových víkendů je ve skutečně silné letní sezoně zhruba 15 a během nich musí šest až sedm studií uvést své největší hity.

Dalším důsledkem hollywoodské nevýbojnosti jsou velké série. Seznamům deseti (i dvaceti) nejúspěšnějších filmů roku v posledních letech vévodila pokračování silných sérií. A to letos v létě stejně tak. Mezi deseti největšími hity jich najdeme hned sedm. A pouze dva snímky jsou skutečně originální (tedy nevycházejí z již známého fikčního světa).

I tím se letos diváci přesýtili. Co je však zajímavější, razantně odmítají rovnocenné pokračování i zcela původní tituly. Výrazný propad tržeb se nevyhnul dalším dílům hitů, jako byly snímky Hledá se Dory či Captain America: Občanská válka, ani pokusům o originální vyprávění. Warcraft se stal propadákem roku, hodně milionů dolarů propálil také Steven Spielberg se svou novinkou Obr Dobr.

Výrazným faktorem ovlivňujícím vliv na návštěvnost kin se stává televize a internetové streamovací služby. Ty podobně jako Hollywood před dvaceti lety nyní objevují letní měsíce. Pro televizní stanice tradičně představovaly období repríz a slabších nových seriálů. To se však nyní proměňuje a během prázdnin se stanice předhánějí v nasazování velmi dobrých novinek (ačkoliv kvalita a věhlas seriálů z podzimně-jarního cyklu nedosahují). Velká studia tak v budoucnu budou muset stále více řešit konkurenci nejen mezi sebou, ale také ze strany stále významnější televizní obrazovky a internetu.

Stranu připravil

Stanislav Šulc

Fenomén prvního víkendu

Hollywoodská ekonomika posledních let je do velké míry založena na fenoménu prvního víkendu. Na něj cílí marketingové kampaně, film musí během něj utržit co nejvíce, ideálně pokorit nějaký rekord. Pak má šanci uspět i v dalších týdnech. Dříve se filmy na špičce žebříčku držely několik týdnů, rekordmanem je E.T. – Mimozemšťan s 15 víkendy. V současnosti však je konkurence natolik výrazná, že například loňská sedmá epizoda Star Wars (komerčně nejúspěšnější film všech dob amerických kin) vydržela v čele žebříčku pouze čtyři víkendy.

Čína zachránce

Velké filmy již nemají jen americká kina. V posledních letech se začal měnit poměr mezi tržbami na domácím (tedy americkém) trhu a ve zbytku světa. Podstatnou roli v této změně sehrála Čína, z níž se stal druhý největší filmový trh. Komunistická země se stala významným odbytištěm hollywoodských produktů a pro mnoho z nich představuje důležitou záchranu. Letošní propadák amerických kin Warcraft sice doma utržil méně než třetinu ze 160milionového rozpočtu, v čínských kinech se ale jeho tržby vyšplhaly k 220 milionům dolarů.

Premiérový víkend v českém podání

Statistika nejúspěšnějších premiér českých kin není příliš sledovaná. Systém návštěvnosti je v Česku jiný, už kvůli regionálním kinům, kam se snímky dostávají později než do větších měst. Nejúspěšnější premiéry u nás zaznamenaly snímky Padesát odstínů šedi (nejvíce diváků) a loňské Hvězdné války (nejvyšší premiérové tržby). Víkendový úspěch přitom pro tyto snímky nepředstavoval vyšší než 40procentní podíl na celkových tržbách. Nejúspěšnější premiérou tuzemského filmu se stalo uvedení prvního Babovřez (z hlediska diváků i tržeb).

Deník E15 a jeho speciály

**Každý týden
jiný speciál**

E15

Italským bankám hrozí kolaps

■ **Akciový index italských bank letos přišel o polovinu, z Milána tak udělal nejhorší burzu světa.**

Jaroslav Bukovský

Italské banky prožívají nejhorší krizi za poslední léta. Jen od ledna propadl index sdružující akcie nejvýznamnějších bank na Apeninském poloostrově takřka o polovinu. Natolik kriticky viděli investoři tamější bankovní byznys naposledy v roce 2012, kdy v Evropě vrcholila dluhová krize. Důvodem je obrovský objem nesplá-

cených úvěrů, bankám se od dlužníků nedaří vymoci takřka každé páté půjčené euro a zdroje bank jsou vyčerpány.

„V italském bankovním sektoru momentálně chybí zhruba 30 až 40 miliard dolarů vlastního kapitálu,“ odhaduje hlavní ekonom Deloitte David Marek. Podle dat Evropské centrální banky leží v italských bankách momentálně 360 miliard eur nesplacených půjček, což odpovídá zhruba pětině ročního ekonomického výstupu země.

Dílo zkázy italských bank dokonává brexit. „Odchod Británie z unie by mohl v Itálii naplno rozpoutat bankovní krizi,“ uvádí někdejší šéf státní pokladny Lorenzo Codogno pro list The Wall Street Journal.

Od vyhlášení výsledků britského referenda nabral pád italského finančního sektoru na tempu, smutnou ikonou se stala Banca Monte dei Paschi di Siena, nejstarší fungující banka na světě. Její akcie jen od vyhlášení brexitu o čtvrtinu propadly.

Špatná kondice italského bankovníctví se odráží ve výsledcích celé tamní burzy. Italský akciový index s tr-

dičně vysokou vahou bank tak letos přišel už o rovných 25 procent, což z burzovního parketu v Miláně dělá letos prozatím suverénně nejtržatovější akciový trh vyspělé části světa.

Prapůvodcem bankovních potíží je slábnoucí ekonomika, stále rychleji měnící dlužníky v neplatiče. Italská ekonomika v prvním čtvrtletí vzrostla jen o tři desetiny procenta, tedy jen o polovinu toho, co zbytek eurozóny. Pomalý růst ekonomiky navíc není novým problémem, ekonomický výkon Itálie je tak například stále zhruba osm

procent pod předkrizovým vrcholem.

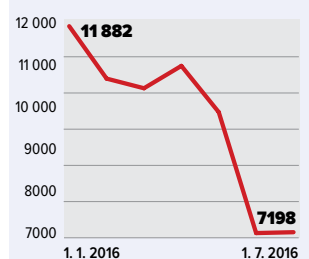
Lokální krize by podle některých ekonomů mohla přerůst v bankovní krizi v evropském měřítku. „Kondice mnoha evropských bank je natolik špatná, že nutně potřebují finanční injekci z veřejných prostředků,“ uvedl například pro Reuters hlavní ekonom německé Deutsche Bank David Folkerts-Landau.

Podle něho potřebují evropské banky kolem 150 miliard eur čerstvého kapitálu, který si za současných tržních podmínek nedokážou obstarat samy. **NÁZORY str. 12**

INTERVENOVAT. Guvernér italské centrální banky Ignazio Visco uvažuje o státních intervencích na podporu bankovního sektoru.

Vývoj bankovního indexu FTSE Italia (v eurech)

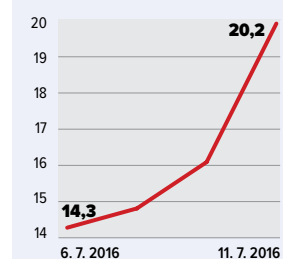
Pramen Investing.com

Pokémoni nakopli Nintendo

Akcie japonské herní společnosti Nintendo zažily neobvyklý růst. Způsobila ho legendární hra, kterou se vývojáři rozhodli oživit pro mobilní platformu. Takzvaní pokémoni, kteří vznikli roku 1995, společnosti mohou pomoci dostat se zpět na výsluní. Trh totiž na novinku zvanou Pokémon GO, která vyšla 6. července, reagoval velmi rychle. Během prvních 24 hodin se hra dostala na App Store mezi nejstahovanější aplikace, na Android si ji stáhlo přes pět milionů lidí. Během dvou dnů vzrostla hodnota akcií společnosti o 36 procent, nejvíce od roku 1983.

Více E15.cz

Vývoj akcií společnosti Nintendo (v tisících jenů)

Pramen Investing.com

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 11. 7. 2016

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	18,494
Čína	1	3,657
Dánsko	1	3,635
EMU	1	27,035
Chorvatsko	1	3,616
Japonsko	100	23,862
Kanada	1	18,723
Maďarsko	100	8,635
Norsko	1	2,875
Polsko	1	6,117
Rusko	100	38,081
Švédsko	1	2,852
Švýcarsko	1	24,876
Turecko	1	8,440
USA	1	24,458
Velká Británie	1	31,769

Akcie na pražské burze

11. 7. 2016

Název	Kurz [Kč]	Změna [%]
CETV	52,45	-0,66
ČEZ	433,40	1,86
Erste Bank	543,40	3,11
Fortuna	86,45	-0,52
Kofola	439,00	1,36
KB	891,70	0,69
Moneta	72,85	-1,09
O2 CR	212,00	-0,47
Pegas	811,10	0,14
Philip Mor. ČR	12 599,00	1,16
PLG	207,10	-0,38
TATRY	650,00	1,56
Unipetrol	172,00	-1,15
VIG	460,00	2,09
Celkový objem (v tisících korun)	554 144,42	

Krátce

Nových letadel výrazně přibude

Podle nové prognózy společnosti Boeing budou aerolinky v dalších 20 letech potřebovat 39 620 nových letadel v hodnotě 5,9 bilionu dolarů (144,7 bilionu korun). To je o 4,1 procenta více, než kolik firma odhadovala v loňském roce. Podle Airbusu budou aerolinky potřebovat 33 070 letadel, což je o 500 letadel více, než čekal doposud, v hodnotě 5,2 bilionu dolarů.

Výroba aut v Rumunsku možná dále vzroste

Rumunská vláda jedná se dvěma světovými automobilkami o možnosti otevřít další výrobní závod. V zemi už automobily vyrábí francouzský Renault a americký Ford Motor.

Automobilkám Audi a Porsche se daří

Porsche v prvním pololetí prodalo 118 tisíc vozů, o tři procenta více než loni. Prodej Audi se zvýšil o 5,6 procenta na 953 tisíc vozů. Obě společnosti jsou součástí německé skupiny Volkswagen. /čtk/

NESMIŘITELNÍ. Vůdci dvou hlavních etnik jen stěží dokážou najít společnou řeč. Hrozba války proto stále existuje. Některé potyčky ale vyvolávají i samotní vojáci či členové ochranky.

V Jižním Súdánu se schyluje k válce

■ V metropoli Jižního Súdánu opět vypukly boje mezi stoupenci prezidenta Salvy Kiira a příznivci viceprezidenta Rieka Machara, kteří jsou vůdci dvou hlavních etnik v zemi.

I přes nedělní výzvu OSN k uklidnění situace je podle agentury Reuters v Jubě slyšet střelba. Od čtvrtka při násilnostech v zemi zahynulo 272 lidí.

Reuters s odvoláním na vyjádření svědků uvádí, že v ulicích Juby se pohybují tanky. Ve vzduchu také byly dva vrtulníky, které střelily do míst, kde sídlí vedení Macharových politických i vojenských stoupenců.

Podle agentury AP se střelili také v okolí sídla OSN v Jubě. Čínská televize CCTV na Twitteru uvedla, že při střetech zahynul čínský voják, který v jihosúdánské metropoli působil v rámci mírové mise OSN (UNMISS).

Současná vlna střetů vypukla ve čtvrtek, kdy oddíly

věrné Kiirovi zastavovaly automobily Macharových stoupenců a chtěly je prohledávat, což vedlo k ozbrojeným střetům.

V pátek se do vzájemné přestřelky pustily ochranky obou vůdců, kteří právě jednali v prezidentském paláci o zmírnění napětí.

Cílem schůzky bylo uklidnit situaci po čtvrté smrti pěti vojáků, která byla podle jihosúdánských vládních zdrojů důsledkem

nedorozumění.

Rada bezpečnosti OSN v neděli vyzvala Kiira a Machara, aby učinili maximum pro bezodkladné ukončení

bojů a pro to, aby měli svoje jednotky pod kontrolou.

Jižní Súdán vyhlásil před pěti lety nezávislost. V prosinci 2013 ale tuto nejmladší zemi světa a jeden z nejchudších států zachvátila občanská válka. V konfliktu proti sobě stojí síly loajální prezidentovi Kiirovi a opoziční podpořující Machara.

Machar se koncem letošního dubna vrátil do metropole Juby, kde vzápětí složil slib viceprezidenta v nové vládě národní jednoty.

Jde o součást naplnění mírové dohody ze srpna 2015, která má vést k ukončení války.

Současné násilnosti ale vyvolávají obavy, že by se země mohla propadnout zpět do válečného konfliktu. /čtk/

Mluví o klidu a příměří

Viceprezident Jižního Súdánu Riek Machar obvinil prezidenta Salvu Kiira, že nemá zájem na dosažení míru v zemi.

Kiir podle něj nechal bombardovat ozbrojence, kteří podporují Machara.

Viceprezident ale podle agentury Reuters zároveň vyzval své stoupence, aby při současných násilnostech zachovali zdrženlivost. „Vyzývám ke klidu a ke zdrženlivosti v těchto potyčkách. Nikdo by neměl brát zákony do svých rukou, aby tuto zemi destabilizoval,“ uvedl Machar na Twitteru. /čtk/

Theresa Mayová míří k premiérskému křeslu

Britský premiér David Cameron zítra odstoupí a uvolněné funkce se ujme nynější ministryně vnitra Theresa Mayová. Andrea Leadsomová totiž včera nečekaně vzdala kandidaturu na předsedkyni britských konzervativců a příští premiérku. Jedinou kandidátkou zůstává ministryně vnitra Theresa Mayová. Té původní soupeřka Leadsomová vyjádřila podporu.

Leadsomová po včerejším polední vystoupení s prohlášením, v němž řekla, že necítí pro svou kandidaturu uvnitř strany dostatečně silnou podporu. Země podle ní potřebuje co nejstabilnější vládu a jistotu ohledně budoucího vedení, kterou by dlouhá kampaň před vnitrostranickými volbami nepřinesla. „Devět týdnů předsednické kampaně v takto zlomovém okamžiku pro naši zemi je velice nežádoucích – podnikatelské pro-

středí potřebuje stabilitu,“ řekla Leadsomová. „Theresa Mayová má podporu 60 procent zástupců strany v parlamentu, je v ideální pozici, aby uskutečnila brexit za co nejlepších podmínek pro Brity, a slíbila, že tak učiní,“ dodala.

O dalším postupu musí rozhodnout vedení Konzervativní strany. Šéf konzervativních poslanců Graham Brady už oznámil, že poté co Leadsomová svou kandidaturu stáhla, zůstala Mayová v souboji o lídra strany jedinou kandidátkou. Postavení Mayové sice ještě musí potvrdit vedení strany, ale to by měla být spíše formalita. Za ministryni vnitra se už totiž také postavili například ministr spravedlnosti Michael Gove nebo lídr kampaně za brexit Boris Johnson, tedy dvojice mužů, o nichž se ještě nedávno mluvilo jako o favoritech na premiérský post. /čtk/

Severní Korea straší odvetným úderem

Armáda KLDK pohrozila, že bude reagovat na záměr USA a Soulu rozmístit na Korejském poloostrově vyspělý americký protiraketový štít THAAD, který má vyvažovat ohrožení ze strany KLDK. Severokorejská armáda to podle agentury Reuters uvedla v dnešním sdělení. Moderní systém THAAD ničí nepřátelské rakety v poslední fázi jejich letu, jen asi minutu před zasažením předpokládané-

ho cíle. Spojené státy a Jižní Korea v pátek oznámily, že tento systém bude použit na obranu proti rostoucímu potenciálu KLDK v oblasti jaderných zbraní a balistických raket.

Mluvčí jihokorejského ministerstva obrany Mun Sang-kjon varoval Pchjongjang před jakýmkoliv „zbrklým a nerozumným krokem“, jinak bude čelit „různému a tvrdému trestu“ od jihokorejské armády. /čtk/

Výrobci hraček zažili podobný očistec jako ODS

Foto EIS Michael Toms 2x

■ Začínal jako vlekář na Špičáku v Jizerských horách. Dnes je **Jaroslav Zeman majitelem nejstarší továrny na dřevěné hračky Detoa**, starostou Albrechtic v Jizerských horách a senátorem ODS. „V průšvihu jste raz dva a ani nemusíte nic udělat,“ odpovídá na otázku, co plánuje v politice dál. Do toho spřádá plány, jak ze svého rodného regionu vytvořit „malé Rakousko“ v podobě velkého lyžařského areálu.

Daniel Novák

☞ Stiháte vedení podniku Detoa, činnost senátora a starosty? Je to samozřejmě trochu těžší, musíte dělat také o sobotách a nedělích. V případě starostování jsem si vždycky říkal: vydržet čtyři roky a pak se uvidí. A jsem tam už třetí volební období. Albrechtice ale mají jen kolem tři set obyvatel, takže vedení obce nejde srovnávat například s tím, co má primátor Jarda Kubera v Teplicích. Co se týče Senátu, příjemně mě překvapil. Zatímco vedle

ve sněmovně je to divočina, v Senátu je hodně starostů a dalších lidí z komunální a krajské politiky. Všichni jsou zvyklí více spolupracovat, zatímco ve sněmovně se žerou a hrají různé hry.

☞ Za dva roky vám v Senátu končí funkční období. Budete znovu kandidovat? Všechno záleží na zdraví. Navíc dnes se vám může stát, že jste raz dva v průšvihu a ani nemusíte nic udělat. Takže uvidíme.

☞ Jak vidíte perspektivu ODS?

!! Naučili jsme se vyrábět v menších sériích. Trh nás nutí utíkat stále dopředu, přicházet stále s novými výrobky.

Určitě si procházíme a ještě projdeme očistcem. Bude to chvíli trvat, ale voliči se k nám vrátí. Uznávám, že v minulosti jsme některými věcmi dost dráždili. Teď jsme na střídačce. Hráči, kteří

nám dělali ostudu, přeskali do jiných stran. Vždycky říkám, jen ať si jich užijí. Po tom všem propad preferencí na nějakých sedm osm procent nevidím nijak zoufale.

Liberecko a Jablonecko bylo kdysi průmyslovým regionem. Co z toho zůstalo dnes?

Českých výrobních firem tu již není moc. Rozvíjí se Preciosa a Jablotron. Máme však výhodu v cestovním ruchu. Jeho potenciál ale ještě není plně využitý. Musíme si uvědomit, že velké výroby s tisícovkou zaměstnanců se sem už nevrátí. Například v Tanvaldu jsou zajímavé podniky, které mají až sto lidí, ale to nestačí. V okolí jsou velké prázdné továrny, do nichž se už život nikdy nevrátí.

Která jména starých továren patří ke kraji?

Z Vratislavic kousek od nás pochází konstruktér Ferdinand Porsche. Sto metrů od naší fabriky v Jiřetíně se narodil jeden z nejvýznamnějších rakouských výrobců bižuterie Daniel Swarovski. Z Desné pocházela průmyslnická rodina Riedelů. Jeden z jejich potomků se nedávno stal rakouským podnikatelem roku.

Je díra po německém obyvatelstvu stále znát?

Například Ústecko a Děčínsko jsou stále silně vykořeněné lokality. U nás se historickou mezeru docela podařilo zalepit. Nová generace, která už s německým obyvatelstvem nemá nic společného, sbírá například staré fotky, obnovuje památky a zajímá se o předválečnou historii.

Detoa o původního majitele přišla po válce na základě Benešových dekretů. Vnímáte se jako pokračovatel původních vlastníků?

Cítím se spíše jako správce než majitel. Vidím, že už osmdesát let přede mnou to tu někdo budoval. Původní továrník Schowanek byl ze smíšeného manželství. V roce 1938 ale přivítal zábor Sudet, takže se čeští zaměstnanci sebrali, odešli do Semil a založili tam vlastní výrobu hraček. To byl začátek podniku Tofa. Po válce Schowanek prchl do Německa. Začal znovu vyrábět hračky a dostal se až

na nějakých šest set zaměstnanců. Po jeho smrti v roce 1964 firma setrvačností běžela dál, ale postupně šla dolů. Před několika lety definitivně skončila. Před časem jsme byli v kontaktu ještě se Schowanekovou manželkou, která byla výrazně mladší než on. Psala si s námi bez jakékoli kyselosti.

V jaké kondici jsou čeští výrobci hraček?

To je podobné jako s ODS. Co přežilo, prošlo očistcem a funguje. Není to na velké utrácení, ale firmy žijí. Česko

Matky jsou teď uvědomělé. Nejdříve si hlídaly stravu, aby měly všechno bio. Pak zjistily, že je potřeba si ohlídat také kvalitu a zdravotní nezávadnost hraček.

bylo v sedmdesátých, osmdesátých a ještě i v devadesátých letech evropskou hračkářskou velmocí. My jsme se však naučili vyrábět v menších sériích. Trh nás nutí utíkat stále dopředu, přicházejí stále s novými výrobky.

Nejsou tuzemští hračkaři příliš závislí na oblibě retro hraček a na Krtečkovi?

Řada českých výrobců ani Krtečka nedělá a u nás neprevládá, protože to by představovalo nebezpečí. Návrat ke kvalitním domácím hračkám nám ale určitě pomohl. Matky jsou teď uvědomělé. Nejdříve si hlídaly stravu, aby měly všechno bio. Pak zjistily, že je potřeba si ohlídat také kvalitu a zdravotní nezávadnost hraček.

Třeba jednou pod tlakem trhu přesunete výrobu jinam?

Přesun výroby jinam by nás zabil. Zakládáme si na tom, že jsme stará česká výroba. Současně ale výrazně přes polovinu naší produkce jde na vývoz. Hodně jsme napojení na Německo, vyvážíme však třeba i do Japonska. V Číně jsme už od konce devadesátých let, tedy dávno předtím, než tam začali jez-

dit čeští politici. Určitý čas jsme dokonce byli v první desítku exportérů do Číny. Před námi byly už jen firmy typu Škody Auto nebo Vítkovic. Jde však hlavně o mechaniky pro piana.

Frčí v Asii Krteček?

V Japonsku tam šel první tři roky, pak se ale Krtečka nabažili. Děláme pro ně nejrůznější další postavičky, například i v podobě zvířátek z kaštánků, jak jsme

první rok jich na placené exkurze přišlo pět tisíc. Druhý rok jsme měli šestnáct tisíc návštěvníků. Teď se držíme na 25 tisících. Turistický ruch nám spadl z nebe.

Kam Detoa směřuje?

V tržbách se pohybujeme kolem pětasetmilionů korun za rok. S žádným skokovým růstem ale nepočítáme, to bychom museli dělat mobilní telefony. Známe třeba z Německa příklady hra-

na rodičovské nebo v důchodu. Stále je to však pro nás efektivní, domácí práce má výrazně nižší náklady a je flexibilní.

Prodáte někdy firmu?

Ještě nemám splněné úkoly. Spoustu věcí musím dodělat, udělat, předělat. Úplně ale netrvám na tom, že musíme být vždycky rodinná firma.

Již dříve jste mluvil o tom, že chcete kolem Špičáku vytvořit jedno z největších lyžařských středisek v republice. Jak je plán daleko?

Šlo by o propojení Jiřetína pod Bukovou, Desné, Mariánské Hory, Tanvaldu a Albrechtic. Bylo by to takové malé Rakousko v českých poměrech. Složitě se však musíme vypořádat s novými územními plány. Desné jeho změna trvala osm let, nám v Albrechticích šest. Teď se řeší změna územního plánu v Tanvaldu. Když pak ale přijde investor, bude mít všechno připravené. Potenciál projekt určitě má. Z Prahy jste u nás autem výrazně rychleji než například ve Špindlerově mlýně.

Jenže co v létě?

Máme tu na 360 kilometrech čtverečních 557 kilometrů dobrých lesních cest, které kříží jediná silnice. To je pro cyklistiku lepší situace než na Šumavě. Navíc jsme teď nad Albrechticemi dali dohromady s Lesy ČR a dalšími partnery zbytky torza někdejší přehrady na Bílé Desné. Je to právě sto let, co se protřhla. Zemělo tehdy přes šest desítek lidí. Teď na místě vyrostla kromě památníku i kvalitní horská bouda. Očekáváme, že by se tam ročně mohlo otočit až sto tisíc návštěvníků. Již dnes je to okolo osmdesáti tisíc.

Jaroslav Zeman (57)

Začínal v továrně na hračky Tofa Albrechtice už v roce 1984 jako technický kontrolor. V roce 1991 zvítězil se svým projektem na privatizaci podniku. Roku 2002 vstoupil do ODS, od roku 2012 je za stranu senátorem.

je dělávali v dětství. Japonci jsou nároční. Každý rok chtějí něco jiného.

Továrnu jste otevřeli exkurzím. Je to jen marketingový nástroj, nebo normální byznys?

Bylo to v době, kdy nám klesala výroba pianinových mechanik. Podobný koncept už navíc fungoval v Harrachově ve sklárnách pana Novosada. Ve Francii má každé vinařství ještě muzeum, ochutnávkou a nákup. K nám sice také vždycky jezdily školy, ale nikdy mě nenapadlo to udělat komerčně. Na začátku jsem si říkal, že budu rád za tisíc lidí ročně. Jenže hned

kářských firem, které začaly koketovat s elektronikou, a skončilo to velkým průšvihem. Nepotřebujeme mít tržby ve stovkách milionů a prodávat. Děláme klasické dobré české řemeslo, jsme v podstatě manufaktura.

Dělnice ve vaší fabrice ručně domalovávají části hraček. Mohly by to dělat stroje?

Ne, ruční práce musí být, není nahraditelná. Totéž platí pro domácí práci, kterou stále využíváme. Na Jablonecku má domácí práce historii starou už dvě stě let. Lidé ji dnes ale berou spíše jako přivýdělek například

Tvář dne

„Theresu Mayovou podporují dvě třetiny zástupců strany v parlamentu, má ideální pozici k uskutečnění brexitu za co nejlepších podmínek pro Brity,

řekla Andrea Leadsomová o své sokyni, když nečekaně vzdala kandidaturu na předsedkyni britských konzervativců.

str. 9

Foto: Reuters

Komentář

Igor Záruba

Italské banky sejí vítr

Bylo – nebylo, dávno tomu bylo. Tedy aspoň tak dávno, aby se na to málem zapomnělo. Slůvko „málem“ má nicméně v tomto příběhu své místo.

Je to právě osm let, kdy v Americe vrcholilo přiznávání tzv. podřadných hypoték neboli úvěrů na bydlení, na něž neměli žadatelé nárok. A to ani svými příjmy (a možnostmi dluhy splácet), ani objemem půjčeného kapitálu, který se nezdálo, že by byl plně ceně nemovitosti. Ekonomický nesmysl vyústil v krach investiční banky Lehman Brothers a zpoza oceánu se rychle rozšířila bankovní krize. Čili náhoda, která kvůli úvěrové nouzi zamořila planetu. Doprovodné jevy jako nákladná záchrana bankovních systémů, prohlubování rozpočtových schodků nebo oslabení vnitřní poptávky vedly následně ke krizi dluhové.

S odstupem času se může zdát, že potíže finančních ústavů, podlomených

ekonomik a předlužených výsep eurozóny vyšuměly. Aby taky ne, když USA a EU nalily prostřednictvím svých centrálních bank do zejících děr enormní množství čerstvých (rozuměj čerstvě natištěných) peněz.

Jenže omyl, příznak bankovního zla je tu znovu. Příboj nepřichází od Atlantiku, nýbrž z Itálie. A není to šumění prosecca. „Evropa je těžce nemocná,“ tvrdí hlavní ekonom Deutsche Bank David Folkerts-Landau. Vinu přisuzuje právě Apeninskému poloostrovu, jehož ban-

Je v zásadě jedno, zda se nebezpečí line z Itálie, Španělska či z Řecka. Podstatné je, že v „evropském státě“ je pořád něco špatně.

kovní fundament se – opět – chvěje v základech. Italské banky sedí na špatných pohledávkách ve výši 360 miliard eur a dluží 550 miliard. V praxi to znamená, že jejich křeh automaticky programu je problém pro jiné, zejména pro Francouze a Němce. Varování z Frankfurtu je proto logické.

Složitější je to s Folkerts-Landauovým požadavkem,

aby evropská měnová unie shromáždila 150 miliard eur na rekapitalizaci vysychajících bank obecně. Argument, že je to výrazně méně než 475 miliard dolarů, které napumpoval americký fiskus, zní dobře. Potíž je v nové unijní směrnici, která zakazuje státní pomoc, pokud nebyli povoláni k zodpovědnosti soukromí věřitelé a akcionáři. V Itálii jde o neproveditelný krok, protože tamní rozbujelá bankovní síť má přespočet drobných střadatelů a politici se bojí runu na banky.

Jinak řečeno, když nebudou osloveni zákazníci a podílčníci, nedojde ani na pomocnou ruku státu. Žádá-li tedy Folkerts-Landau vybudování obranného valu zvenčí, ví, o čem mluví. Půjde ale o to, aby jeho slova dopadla na otevřené uši. Nebo na uši, jež budou vystrašené. V sázce je spirála slabého růstu, vysokého státního zadlužení a blízkost deflace. Ze není o co stát, na to se snad opravdu ještě nezapomnělo.

Je v zásadě jedno, zda se nebezpečí line z Itálie, Španělska či z Řecka. Podstatné je, že je v „evropském státě“ pořád něco špatně. Odvážné hlasy, povzbuzené před pár lety hrozbou grexitu a žádající rozpočtovou unii se společným ministrem financí, v mezidobě utichly. Potíže, jimž se říká strukturní, bohužel nikoli.

Glosa

Sobotka a volby

Přitahuje. Tedy ne že by meteorologové hlásili, že jdeme ze sotva začínajícího léta rovnou do zimy. Ta je ještě daleko, a jak známo, relevance předpovědi počasí na období delší než čtrnáct dnů se limitně blíží nule. A podobné je to i s prognózami volebních úspěchů. Takže čerstvé prohlášení předsedy ČSSD Sobotky berme také s velkou rezervou. „Pokud sociální demokracie neuspěje v krajských volbách, nebudu kandidovat na šéfa strany,“ rozhlásil do světa. Jistě, pokus o vnitrostranický puč z podzimu roku 2013, kdy volby nedopadly úplně podle stranických představ, je ještě v čerstvé paměti, a tak se nabízí, že se premiér jaksi předem brání podobné veřejné blamáži. Málokdo si už ale pamatuje, že tenkrát se puč rodil už v době horké fáze volební kampaně a sociální demokracii to oslabilo. Tomu se nejspíš Sobotka chce vyhnout. Stejně jako před třemi lety se uvnitř ČSSD ozývají hlasy, že je slabým vůdcem. A stejně jako tehdy jeho kritici nemají pravdu. Politika nerovná se bouchání do stolu, chytrost je víc než silné pěsti. Nicméně přitahuje, byť krajské volby jsou ještě daleko.

Jana Havligerová

Kresba: Milan Kounovský

Angličtina na rovinu

Darren Crown

Co je určité?

Anglické členy (a, the aj.) by pro vás měly být snadné. Jediné, co opravdu potřebujete znát, je, co si představit pod základními kategoriemi „určitosti“ a „neurčitosti“ – a to je celé. Jenže ouha. To by bylo až příliš snadné! Víme jistě, že pro drtivou většinu z vás byly tyto pojmy ne víc než cosi mlhavého, v lepším případě, či naprosté mystérium v tom horším případě.

Právě na této základní, naprosto fundamentální úrovni se vám vaše učení členů před lety vymklo z ruky. Od té doby tápete v temnotách a narážíte do předmětů. Z minulosti si asi vybavujete, že se při vysvětlování volby členu patrně přetřásalo, co je „konkrétní“ a „specifické“. Je smutné, že jste byli uvedeni v omyl. Rychle smažte z hlavy všechno, co jste kdy kde slyšeli, a začneme od začátku.

Co tedy znamená být „určitý“ v souvislosti s anglickými členy? Znamená to, že členem rozvíjené podstatné jméno je jednoznačně identifikovatelné. Další otázka zní:

Jednoznačně identifikovatelné pro koho?

Povím vám historku. Včera jsem potkal velmi podivného chlapíka s kouselnickým kloboukem a pláštěm. V náručí měl kočku, která si spokojeně kousala myš. To vám tedy řeknu, ten výjev mě ušáhl do očí svou nezvyklostí a bylo to pro mě hodně... inu... určité. Ale kdybych o tomto zvláštním chlapíkovi, jehož jsem potkal, chtěl vyprávět kamarádovi anglicky, začal bych slovy „I saw a man...“ Zamyslete se nad tím. Pro mě je ten muž nade vši pochybnost určitý. Tak proč „a man“? Protože tím signalizuji svému posluchači, že tento ojedinělý muž není znám jemu. Má další věta bude znít: „The man had a cat.“ V tento okamžik už můj posluchač ví, o jakého muže tu přesně a jedinečně kráčí: toho, o němž jsem se před chvílí zmínil, ale nyní jsem užitím slov „a cat“ do příběhu doplnil novou informaci o neznámé kočce, čímž signalizuji, že posluchač má o kočičí existenci nulové povědomí. A pokračuji: „The cat had a mouse“ – opět, teď už jednoznačně známá kočka, ovšem pro změnu mu doposud zůstávala skryta přítomnost myši. Bez ohledu na to, jak pozoruhodně konkrétní neboli určitý je onen

podivný chlapík (nebo cokoliv jiného, co chcete probírat) ve vašich představách, jestliže není stejně jednoznačně identifikovatelný v představách posluchače dříve, než otevřete ústa, zkrátka pro ně není vůbec jednoznačně identifikovatelný.

Samozřejmě v životě se všechno nedrží hesla „co je jednou psáno, to je dáno“. Je hned několik způsobů, jak je možné podstatné jméno identifikovat jednoznačně. Naštěstí pro vás je počet platných způsobů omezen. O tom si budeme povídat příště.

Ptejte se a diskutujte s autorem sloupku na crown@cniinvest.cz

Lidé

MARTIN DIVIŠ
PwC Česká republika

Stal se partnerem v oddělení Daňových a právních služeb. Bude odpovědný za další rozvoj oddělení specializujícího se na nepřímé daně a celní problematiku. Dosud vedl služby daňového poradenství v oblasti nepřímých daní jako ředitel v Daňovém a právním oddělení PwC ČR. Klientům pomáhal v poslední době řešit nové povinnosti související s kontrolním hlášením a elektronickou evidencí tržeb. V PwC pracuje od roku 1999, z toho jeden rok působil v britské pobočce. Inženýrský titul získal na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. Je členem Komory daňových poradců České republiky.

MICHAL HOUSŤECKÝ
Arbes Technologies

Byl jmenován generálním ředitelem. Dosud řídil divizi podnikových informačních systémů a divizi bankovních informačních systémů. Na postu generálního ředitele nahradil Jana Denemarka, který firmu vedl uplynulé tři roky. Michal Houštěcký vystudoval Vysokou školu manažerské informatiky a ekonomiky v Praze a obor informační technologie a management v Bankovním institutu. První profesní zkušenosti

sbíral jako konzultant ve společnostech Slovakodata, Varias či T-Mobile. V T-Mobile později působil jako seniorní specialista controllingových a manažerských systémů. V roce 2011 nastoupil do společnosti Arbes Technologies na pozici manažera oddělení Business Intelligence, kde byl zodpovědný za produktovou strategii, pre-sales aktivitu, marketing, projektové řízení a organizační řízení oddělení. Po dvou letech strávených v této roli převzal v roce 2013 vedení celé divize podnikových informačních systémů.

MARTIN RALBOVSKÝ
Cash Collectors

Ujal se postu výkonného ředitele inkasní agentury. Přišel z Moneta Money Bank, kde byl zodpovědný zejména za vymáhací strategie a správu portfolií v mimosoudním i soudním vymáhání. Studoval Matematicko-fyzikální fakultu a Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze a Fakultu informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze, kde získal v roce 2009 doktorát. V témže roce nastoupil do Moneta Money Bank, kde působil nejprve jako analytik zabývající se vývojem a reportin- gem vymáhacích strategií a posléze jako manažer zodpovědný mimo jiné za procesy soudního vymáhání a exekuce, outsourcing vymáhání živých i ukončených smluv pomocí externích vymáhacích agentur a field collectorů Moneta Money Bank a Moneta Auto včetně insolvence, dědictví a prodeje jejich pohledávek.

CHRIS WATKINSON
Dentons

Stal se partnerem. Působit bude v kancelářích v Budapešti a Praze. Soustřeďuje se na přeshraniční fúze a akvizice, private equity transakce a společné podniky. Má praxi v sektoru telekomunikací, médií a nových technologií a v oblasti energetiky a obnovitelných zdrojů. Do Dentons přišel z advokátní kanceláře BBH, kde vedl tým specializovaný na právní služby podle anglického práva. Během předchozího působení v londýnské kanceláři Squire Patton Boggs se zaměřoval na fúze a akvizice v Rusku, zemích SNS a v regionu střední a východní Evropy. Je solicitem u vrchních soudů Anglie a Walesu. Právnícký titul získal na University of East Anglia v Británii, studoval také na University of British Columbia v Kanadě a na Nottingham Trent University v Británii.

MAREK NEZVEDA
ČSOB Pojišťovna

Byl zvolen místopředsedou představenstva. V ČSOB Pojišťovně je zodpovědný za Divizi financí a řízení rizik. Vystudoval Masarykovu univerzitu v Brně, fakultu ekonomicko-správní. Kariéru zahájil ve společnosti Ernst and Young. V roce 2004 se stal zaměstnancem KBC zodpovědným za koordinaci interních auditů ve skupině. Do ČSOB Pojišťovny nastoupil

v roce 2010, a to na pozici ředitele Odboru služeb klientům životního pojištění. O rok později mu byla svěřena celá Divize životního pojištění a v září toho roku se stal členem představenstva ČSOB Pojišťovny. Řízení Divize financí a řízení rizik se ujal v roce 2014.

ZDENĚK KABILKA
PwC Legal

Posílil tým mezinárodní advokátní kanceláře jako seniorní advokát. Specializuje se na veřejné zakázky, fúze, akvizice a corporate governance. Věnuje se také právu duševního vlastnictví a analýze ekologických zátěží. Během osmnáctileté praxe se podílel na velkých privatizačních projektech v oblasti finančnictví a telekomunikací. Poskytoval také kompletní servis v oblasti fúzí, akvizic a restrukturalizaci vlastnických vztahů jak českým, tak zahraničním klientům. Do PwC Legal přišel z vlastní advokátní kanceláře, kterou vedl šest let. Předtím pracoval čtyři roky v pražské pobočce mezinárodní advokátní kanceláře White & Case a čtyři roky ve Fondu národního majetku ČR. Působil mimo jiné jako místopředseda dozorčí rady ve Středočeské energetické a jako člen dozorčí rady České pojišťovny. Je absolventem Právnícké fakulty Univerzity Karlovy.

E15.CZ

Změnilo se něco ve vaší společnosti? Píšte nám na lidee15@cniinvest.cz

Romance v podobě špionážního thrilleru

■ Fascinující Ben Whishaw rozplétá síť lží v atmosférickém špionážním thrilleru od autora románu *Dítě číslo 44*, který lépe funguje jako psychologická romance.

Iva Přivřelová

V době, kdy mu filmaři kazili jeho román *Dítě číslo 44*, se britský spisovatel Tom Rob Smith vrátil ke svým televizním začátkům a připravil novou minisérii pro BBC *London Spy*. Zimu sovětského stalinismu, v níž rozčarováný agent KGB pátrá po utajované pravdě o vraždách desítek dětí, tu vystřídal anglické sychravo, v němž mladý gay s divokou minulostí pomalu proniká do pavučiny lží poté, co lásku svého života sám objevil mrtvou v kufru.

Smithův napínavý thriller s matoucí řadou postav a podmanivě postupným tempem se několikrát

obtočí kolem tématu klamů a přetvářek. V pěti dílech se rozjede až k všemocnému spiknutí a poněkud směšné fantastické teorii. Na rozdíl od *Dítě číslo 44* ho ale dostatečně ukotvuje obratná režie, umělecká kamera se zájmem o detaily, šikmé úhly a kroužení, působivá melancholická atmosféra napjatého klidu a skvělé herecké výkony.

Především pozorování čarovného, introspektivního Bena Whishawa je fascinující samo o sobě. Komplexním způsobem ztvárňuje syrový emotivní příběh jinak obyčejného kluka, který si dal na chvíli konečně do pořádku život a po kruté ztrátě svého štěstí je odhodlaný zjistit pravdu i za cenu dalších ztrát blízkých, iluzí či zdraví. Kromě něj mají v minisérii výrazné party také Jim Broadbent, Charlotte Ramplingová a Edward Holcroft.

Režisér Jakob Verbruggen, vycvičený na dílech krimi seriálu *The Fall* nebo americké verze detektivky *Most*, hustou síť lží, nejistoty,

pronásledování a truchlení protkal klidnou, smutnou, mírně okázalou krásou. Ta povyšuje chlad a depresi známé z vlivného stylu skandinávských detektivek na něžnější, procítěnější portrét ztraceného člověka, jehož jedinou jistotou zůstává vlastní srdce. Psychického násilí se na obrazovce ukáže víc než toho fyzického.

London Spy je kromě thrilleru o podvodech a strachu i psychologickou romancí o vztazích – a v tomto žánru se mu daří o dost lépe.

Autorka je spolupracovnicí redakce

London Spy

(minisérie/drama, Velká Británie, 5 epizod)

Režie: Jakob Verbruggen

Hrají: Ben Whishaw, Edward Holcroft, Jim Broadbent, Charlotte Ramplingová

Dostupné na DVD

Hodnocení: 70 %

Foto: bbc

VÝJIMEČNÝ HEREC. *London Spy* opět dokazuje mimořádný talent Bena Whishawa.

Svobodovo přemítání o životě se ubránilo klišé

■ Dlouholetý frontman skupiny Traband vydal první sólovou desku. Cestu do komerčních rádií si nejspíš nenajde, což je dobře.

Dušan Kůtner

Letos padesátiletý Jaroslav Svoboda už léta vystupuje na komorních koncertech jen s harmoniem a velmi skromným doprovodem, pokud vůbec s nějakým. Není divu, že po letech souběžné existence s dechno šramlem zvaným Traband dospěl i k prvnímu skutečně vlastnímu sólovému albu – byť harmonium

hrálo hlavní roli i před devíti lety na albu *Přítel člověka*, nahanen ale pod hlavičkou Trabandu.

Svobodovy písně pro vlastní recitály jsou z jiného těsta než ty, které většinou píše pro Traband. Částečně proto, že zvuk je téměř výhradně založen právě na harmoniu, které dává skladbám až nepísníčkový formát. Zčásti pak kvůli výrazně osobnějším vyzněním textů, spíše interním zpovědím, v nichž se srovnává se světem, láskou, věčnou touhou člověka po věčnosti a víře či s matkou přírodou. Věří prostě v sílu slova. Ne náhodou jednu z písní věnoval Václavu Havlovi kvůli jeho dávnému eseji *Slovo o slově*. I proto

nyní zpívá: „Tak jenom najít to pravý slovo, pravý slovo v pravej čas – slovo, který uzdraví naše duše bolavý.“

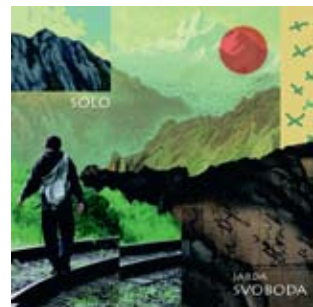
Svobodovy písně pro vlastní recitály jsou z jiného těsta než ty pro Traband. Částečně proto, že zvuk je založen na harmoniu.

Možná má Svoboda sklon k melancholii a sebezpytování. V písních na už skutečně starověká témata se ale umí

bránit klišé, frázím a stokrát omletým jednoduchým pravdám. Mezi spíše pozvolně plynoucími skladbami se ale najde i pár rychlejších kousků. K těm nejlepším patří banjem rozjařená *Moje volba*, v níž autor ironicky poznamenává, že mu sice říkájí, že by to mohl v životě někde dotáhnout, ale tahat on že nechce, protože to je práce pro voly – a sám chce jít vlastní cestou.

Hity jako *Černý pasažér* a obecně písně do komerčních rádií, do zahlucených restaurací či třeba jen k táboráku na albu chybějí. Jsou prostě alba, na která si musí zájemce udělat čas a náladu, stejně jako to bývá u Michala Horáčka, Hradišťanu a u dal-

ších. Není takových počínů na tuzemské scéně mnoho, ale je dobře, že se čas od času nějaký objeví.

Jarda Svoboda: Solo

Vydavatel: Indies Scope, 2016
Hodnocení: 70 %

Muka marmeládové volby

■ Čím víc zboží na výběr, tím může být vaše volba složitější a hrozí, že utratíte víc, než jste původně plánovali. Ale nemusí to tak být vždy.

Nakupování může být hrozné a obtížné: Dříve, vyprávěl americký psycholog Barry Schwartz, mohl přijít do obchodu a mohl si koupit jednu ze tří různých džinsů. Dneska by měl před regály volit jeden ze stříhů slim fit, easy fit, relaxed fit, baggy a extra baggy. K tomu každý stříh existuje v úpravách stone-washed, acidwashed a used-look. S knoflíky a zipy. Kdo si dá načas, ten na konci vyběhne z obchodu v džínách, které perfektně padnou na bocích. „Předtím než existovaly takové možnosti výběru“, říká dále Schwartz, „kupující se musel spokojit s džínsy, které neseděly dokonale, protože jejich nákup byla pětiminutová záležitost. Dneska je to komplexní rozhodnutí.“

Ta rozmanitost nás fascinuje, rádi se tím necháme polapit. Obrovské supermarkety postavené na zelené lousce vědí docela přesně, čím nás přivábí. Věříme, že rozmanitost nikdy neškodí. Pak koupíme kolo s 21 rychlostními stupni místo šesti a přeplníme skříňku na boty stovkou různých párů. Sami ekonomové byli jednotní: Velký výběr nemůže být nic špatného. Kdo má na výběr z více možností, ten z toho buď profituje, nebo ignoruje pro sebe nedůležité alternativy.

Stále zřetelněji se ukazuje: Volba má také své nevýhody. Ustavičné rozhodování a filtrování je podle psychologů únavné. Někdy, sotvaže máme před sebou několik možností na výběr, to začne být namáhavé a dodatečný prospěch nikdy nevyváží náklady.

Jak se zákazníci skutečně rozhodují, zkoumali američtí badatelé Sheena Iyengar a Mark Lepper ve výzkumné studii: V jednom kalifornském lahůdkářství zřídili běžné ochutnávkové stoly. Zákazníci si mohli brát malé toasty a ochutnávat různé druhy marmelády. Při jednom testovacím setkání předložili badatelé kolemjdoucím zákazníkům šest různých marmelád a jiným čtyřadvacet.

Výsledek byl ohromující: Šedesát procent zákazníků, kteří pomalu

procházeli okolo stolu s velkým výběrem, ochutnalo alespoň jeden druh, ale ani ne dvě procenta kolemjdoucích koupila nakonec jednu sklenici. Malý výběr sice přilákal k ochutnávce jen 40 procent kolemjdoucích, zato 12 procent z nich si odneslo jednu sklenici k pokladně – zřetelně víc než u velkého ochutnávkového stolu.

Pro obchod mohl být velký sortiment přesto užitečný, neboť nakonec jsme výběr natolik ocenili, že obchod s velkým výběrem navštěvujeme častěji. Nakonec jsme nekoupili žádnou marmeládu, zato jsme si vzali ve vedlejším regálu sklenici nutelly.

Ale co je to s námi? Máme sice větší výběr než dříve, ale přesto nejsme spokojenější. Barry Schwartz nazývá tento fenomén paradoxem výběru (paradox of choice). A Bas Kast, novinář, který píše o vědě, ve své knize Ich weiß nicht, was ich wollen soll (Nevím, co bych měl chtít) napsal, že chronický nedostatek by se měl nahradit chronickým nadbytkem. „Můžeme se stále víc rozhodovat, ale nikdo z nás nejsme víc rozhodnutí.“ Větší výběr nám skutečně dává větší svobodu,

jsou s tím ale také spojeny nějaké těžkosti. Malá rozhodnutí při nákupu ještě nemají takovou váhu. Někdy se poučíme, že jíme nejraději broskvovomarakujovou marmeládu, i když v regálu stojí 25 druhů. Horší je to s velkými otázkami v životě, které se zodpovídají jen jednou – nebo minimálně velice zřídka. Jaké studium? A kde? Jaký dům? Jak uložit peníze? Ve srovnání s pramatkou jsme svobodnější, máme tisíce možností a s pevnými pravidly a tradicemi jsme svázáni jen sotva. Jenže kvůli této volbě nejsme bezpodmínečně spokojenější.

Neboť: Kdo si vybere z 25 druhů, rozhoduje se proti 24 jiným. V tomto případě je velké nebezpečí, že jedna z dalších opcí by byla lepší. A toto nebezpečí bude tím větší, čím víc jiných druhů je na výběr. Barry Schwartz diagnostikuje, že lidé by měli být mnoha rozhodnutími přetížení. Pochyby o rozhodnutí vás samotné trápí tehdy, když vaše volba v zásadě „nebyla nejhorší“.

Nakonec je problém paradoxem: Čím víc máme na výběr, tím víc truchlíme po propásnutých šancích. Čím víc marmelád máme na výběr, tím víc očekáváme od vybrané marmelády. Tajemství spokojenosti tkví právě v opaku, říká Schwartz: Spokojený bude ten, kdo nemá žádná velká očekávání.

Co číst?

Vážení čtenáři, v průběhu prázdninových měsíců vám nabídneme úryvky z několika knih. Každý týden se jeden letošní titul představí **pěti ukázkami**.

Jako první nabízíme knihu Winanda von Petersdorff a Patricka Bernaua **Chyby, které nás stojí peníze**. Jde o knihu z oblasti stále populárnější **behaviorální ekonomie**, která v běžném lidském chování odhaluje ekonomické zákonitosti.

Knihu v tradiční či elektronické podobě můžete objednat na **bux.cz**.

Foto profimedia.cz

Foto dne

DOBŘE PROPEČENÁ LAHŮDKA. Slavnosti svatého Fermína ve španělské Pamploně nejsou jen o nebezpečných hrátkách s naštvanými býky, ale také o dobrém jídle. V zakouřeném „Churrerii“ se pro návštěvníky slavnosti právě připravují churros. Jde o typickou snídani, která odvážlivcům odhodlaným změřit své síly s býky, dodá potřebnou energii.

Výročí týdne

J. K. Tyl – vlastenec hledající domov

■ Včera uplynulo 160 let od úmrtí dramatika a novináře Josefa Kajetána Tyla. Poslední dny svého života strávil v Plzni, kam zavítal se svou kočovnou divadelní společností a kam přijel již těžce nemocný. Bylo mu 48 let.

Jeho nejznámějším počinem jsou slova k dnešní české hymně Kde domov můj. Píseň byla součástí Tylovy divadelní

hry Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka pojednávající o ševcovské slavnosti v Praze. Zápětka hry je banální. Mlynářský chasník Jeník miluje Lidušku, neteř obchodnice s máslem. Po jistých peripetiích a nasazení dohazovačů Kroutila s Kozelkou vše dobře dopadne a chystá se svatba. V době počínajícího národního obrození je sdělení jasné: pobídka k aktivnějšímu

rodinnému životu a vlastenecké výchově Čechů.

Třebaže hra zapadla, v ní použitá píseň se naopak těšila rostoucí oblibě. Na rozdíl od současnosti měla dvě sloky, ta druhá končila verši To je Čechů slavné plémě, mezi Čechy domov můj, mezi Čechy domov můj. Píseň

se pěla na hudbu Františka Škroupa, pěvce, kapelníka a hudebního skladatele, mj.

také zakladatele české opery. Zlé jazyky tvrdí, že se Škroup nechal inspirovat Mozartovou Koncertní symfonií Es dur pro dechy, nicméně zub času a rytmické zrychlení současného podání již podobnost nečiní tak nápadnou. Z jistého plagiátorství byl obviněn i samotný Tyl, ten se měl pro změnu nechat inspirovat Goethovou písní dívky Mignon. Ať je to jak chce, píseň Kde domov můj od své premiéry v roce 1834 rychle zlidověla a Čechy se staly první zemí, které měly jako hymnu divadelní šlágr. Jak již bylo zmíněno a jak je pro Česko typické,

autorovi textu možná přinesla slávu, nikoli však materiální blaho. Tyl jakožto neúnavný vlastenec a buditel byl i autorem mnoha divadelních her, případně jejich překladů nebo úprav i několika románů ne právě přesvědčivé kvality.

V čem šel naopak příkladem, byl jeho soukromý život. Aby se český živel dále emancipoval a rozvíjel, stal se otcem devíti dětí. Pohříchu však nikoli se svou ženou, ale s její o 21 let mladší sestrou. Jak tento podivný manželský trojúhelník fungoval, zůstává otevřeně představitelství každého z nás. /mec/

Letos tomu je
160 let,
kdy v Plzni zemřel
J. K. Tyl, autor textu
české státní
hymny.